

В. СОСЮРА

КНИГОСПІЛКА

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

ЗОЛОТІ ШУЛІКИ

(ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ)

Львів
Самит
Україна
Знаменна
В. Сосяра

КНИГОСПІЛКА

Кл.- 28

[89170—1 (081)]

Укрголовліт № 5231. Харків
Зам. № 48. Т. 2000.
Харків: літ.-друкарня
"КНИГОСПІЛКИ"
Метеченська набережна, 14.

Все блукаю, марю я.
Сум мій кароокий!..
Азіятчино моя,
ви міста широкі!

Глянуну я на дальню путь,
синьо і глибоко...
Наді мною роки йдуть
золотим потоком.

Шум аеро угорі
хвилями--до мене...
Гей, вечірні лихтарі,
і авто сірени!

Все блукаю, марю я.
Сині, чорні, карі...
Азіятчино моя,
золоті бульвари!..

І Д У

Над містом хмари і години...
Не розлюблю тебе ніяк,
моя вишнева Україно,
красуне, страднице моя!

У центрі я. Моя Маріє!
О, скільки видно відціля!
шалений регіт Індустрії
вже протина твої поля...

Я не останній і не первий,
що весь в сльозах дивлюсь кругом,
коли кістки і кров і нерви
дере залізним терпугом...

Аеро шум і дзвін над гаєм
доносить пісню нам лиху...
Та треба так. Я добре знаю
І не зверну з свого шляху.

У морі горя і надії,
з другими в першому ряду,
на рев і регіт Індустрії
ходою твердою іду.

Вмира Марія, вмерла Іна,
хрестом упали на траву...
Індустріяльна Україна
зміня Україну степову.

Життя буя, горить і кличе,
й під непевний бігу спів
летить все далі і все швидше
од чумаків і од волів...

Аеро згряями над краєм,
частіше з станції: ку-ку!..
І дядько свиту заміняє
на синю блузу заводську.

Прийми, прийми привіт од сина,
що вже близька віків мета,
моя робоча Україно,
моя ти нене золота!

Рани гніву,
рани днів...
Крик журливий
журавлів...

Голі гони,
голий гай...
І червоний
небокрай

Спільні кроки,
тиск руки...
Синьоокі
вітрякі.

В далі кличе,
далі — жах...
І обличчя
все в сльозах...

Живеш уривками, зненацька,
уламки дум, уламки хмар.
Десь на волохах Заливацький,
він і рибалка й чоботар.

О Йване мій або Макаре,
я вже й забув ім'я твоє.
Чи й досі рибу на базарі
твоя дружина продає?..

І дні мої, мов думи давні,
їх ловить зір мій і рука...
Я бачу дім, зелені ставні,
і чую гавкання Сірка..

Я бачу гай, ріку і далі,
де небо спіле, мов жита,
де волосню для вудки рвали
ми в коней нишком із хвоста...

О юнь моя, літами тану,
у безвість—я й мої огні...
Уже з-за хмар вітри-титани
знайомий шум несуть мені...

Цвіте садок. І дівора
в алеях обручі ганяє.
А я один. Сумна пора.
Не видно їй ні дна, ні краю.

Співають птиці в глибині,
вона така спокійна синя!
І плакати хочеться мені,
немов ображеній дитині.

Душа німа. Немає слів.
Подібне іноді буває,
коли увечорі в селі
хтось на гармонії заграє.

Вже не піду в колони я
слова і рухи жадно пити.
Нехай другим шумить життя,
кричать авто, дзвенять копита.

Співають птиці в глибині.
Моя-ж душа уже вночі вся.
Далекі дні, щасливі дні,
коли в Артёмовці я вчився.

Червонця шапка на мені
і траур куртки шкіряної.
Далекі дні, щасливі дні,
про вас я думаю з журбою.

О скільки дум, пісень-огнів!
Життя, як море,— по коліна.
І там я дівчину зустрів,
вона тепер моя дружина.

Її люблю, немов весну,
мов золотий далекий південь.
Продав я куртку шкіряну,
Червонця шапку загубив десь.

А небо синє і ясне...
І вже не чуть: «Якого полку?»
Дружина кинула мене,
вона уже не комсомолка.

Як серце б'є! Чи біль чи бред...
чи ця журба лиш од втоми...
Нехай відомий я поет,
але собі я невідомий.

Співають пtiці в глибині,
вона така спокійно-синя!
І плакати хочеться мені,
немов ображеній дитині.

ЯК ПРОХОДЖУ Я МИМО...

Як проходжу я мимо заводу,
чомусь сумно і тоскно стає.
Все здається, що сонце заходить
і обличчя цілує моє.

Вже забув я залізні дороги,
де од молоту гулом жене.
І тепер, я не знаю для чого,
одірвали од тебе мене.

Одірвали, до міста послали,
проморили у лазні жажній.
Ой, ви хмар недосяжні овали,
вже назад не вернутись мені.

Не вернути і мертвого брата,
милий час одшумів, одсіяв...
Як ходив на Дінець я купатись,
і з рогатки собак поціляв.

Знов я хлопчик... і в лавку до Зоза
по дорозі біжу босяка...
Йде Марина... О, ранки, о сльози,
о, любов під крилом вітряка.

Знову погляди, рухи і лица...
На руках я кохану несучу...
І хитаються п'яно кислиці,
і криниці шумлять унизу...

Днів моїх пролетіло не мало.
Тільки сниться далеке село...
Ті кислиці давно вже зів'яли,
ті криниці піском занесло...

Наче сонце за лісом заходить,
стеле путь на Дінці золоту...
О, задимлені труби заводу
і смуглявий юнак на мосту.

Я блукаю і марю. А гони,
як весною мутні ручаї.
Як забуть таращанців загони
і зелені обмотки мої...

Багряніло життя, ніби хмари
в вишині над туманами трав...
Я про чоботи хромові марив,
самогоном журбу заливав.

А тепер я поет... і не знаю,
де мета і чого я хотів.
Я і чоботи хромові маю,
та наївність свою загубив.

Де-ж ти, мій ніяковий Володю,
з золотими очима, як став...
Що колись працював на заводі
і в траві Жуля Верна читав.

Я блукаю сумний і нечулий,
по-осінньому віти хита.
Все минуло, як молота гули,
як шипшина моя золота.

Тротуарами осінь блукає,
і подібний до осені я.
Одсіяли зірниці над гаєм,
так і день мій колись одсія.

На життя я дивлюся неначе
крізь якусь зачаровану муть...
І за мною ніхто не заплаче,
як на цвинтар мене понесуть.

Як на зламаних крилах Ікара
в вишину не здіймуся уже я.
О, мої золоті тротуари,
о, загублена юність моя!

Мое сяйво погасло навіки,
одцвіли всі хвилини і дні.
Скоро, скоро під регіт і крики
догорю я на власнім огні.

Тишина. Ні зітхання, ні руху.
Не залить мені муки винюм.
Тільки ворон погрозливо й глухо
закричав за холодним вікном.

Од очей мов огонь простяглося
мое горе в пустелю німу.
Золоте і пахуче волосся
я в долоні уже не візьму.

Я, мов сон. І навколо нікого.
Ні обличчя, ні крику із тьми.
Тільки місяць остріблені роги
показав із-за муру на мить.

Подививсь і розтаяв туманно,
нагадав про далеке село.
І проміння на дуло нагану,
як вино золоте, потекло.

Я пригадую ніч розставання.
Це було за огнями села.
Ти дивилась на мене востаннє,
одірватись ніяк не могла.

Темний вітер сміявся над нами,
нахилялися віти німі.
Ти плече м'ні змочила сльозами,
і з риданням пропала у тьмі.

Тишина. І навколо нікого.
Ні дихання, ні руху не чуть.
Наче вийшов я сам на дорогу
і не знаю куди повернуть.

Пригадав я під зоряним небом
безпощадної пристрасти яд...
Я-б давно повернувся до тебе,
та неможна вернутись назад.

Од очей, як огонь, моє горе—
уявляю твій образ крізь дим.
Не дивися на мене з докором,
я не винний, кохана, ні в чім.

В моїм серці печаль і знемога
все життя обернули на муть.
Ти до мене любила другого,
і не в силі цього я забудь.

Тишина. Ні дихання, ні руху.
Не залить мені муки вином.
Знову ворон призивно і глухо
закричав за холодним вікном.

Ну, прощай, моя Нальо, я п'яний.
Я іду у далекі краї.
Поцілунок останній нагана
Нагадає про губи твої.

Лан і луни...
Сум і синь.
До комуни
наша тінь.

Нахилили віти клени,
листя блимає в огні.
Ніжній пам'яті Варлена
я складаю ці пісні.

Тінь, даль
льоні — льонь.
Шум заль
і долонь.

Панни, танки у Версалі,
і рубіни і коралі..
а під мурами Лашез
блиск останній лез...

День простяг криваві пальці
залпами одгук.
Ой і я-ж колись версальцем
для робочих був!

Пролетіло днів не мало..
Дні мої руді.
Чом мене не розстріляли
у Чека тоді?..

Ой, росте комуна мила
прямо до небес.
А мені судилось
розстрілять себе.

Ой, рости, рости до неба!..
не здрігне моя рука.
Буде «я» моє для себе
за колегію Чека.

Он біжить смуглявий хлопчик
І завод сія..
На окраїні робочій
народився я.

Ох, якби та повернули
днів моїх потік:
знав-би я — і од Петлюри
в перший день утік.

Серце тоне в туги коло
не спливе ніяк,
бо не вернеться ніколи
молодість моя.

От, тому, що йшов робочим
на робочий клас,
голова моя на клоччя
розлетиться враз.

Лан і рани.
Сум і льонь.
Од нагана
в рот — огонь.

Лане милий
льонь і люнь
Одлетіла
моя юнь.

Знову я на содовім заводі,
над Дінцем у золоті хвилині.
І гудок журбу свою заводить,
і в синяві тоне сонний дзвін.

Йдуть дядьки, в задумі темні чола...
Ну хіба могло і снитись їм,
що в Сосюри, п'яниці, Миколи,
буде син поетом видатним.

Я дивлюсь на поле і могили.
Батько мій не прийде з даліни,
бо коли казьонки зачинили,
він умер без водки в-осени.

Тату мій! Отруєний Ікаре!
Ох, якби з могили ти устав,
Я-б тобі тепер за гонорари,
Скільки хочеш, «горької» купляв.

Над Дінцем упав я на коліна,
і в сльозах обличчя все моє...
Та мовчить земля під снігом синім,
мертвяків вона не оддає.

О, життя, ти привидом над нами!
Всі шляхи—на гаті темна гать...
Я іду, а рейки під ногами
про минуле журно цокотять.

Я пішов за дзвонами повстання...
Тільки снилось іноді мені:
...Десь Бахмут... весна...в саду гуляння..
І вона у білому вбранні...

Марив я про дівчину війну всю,
зір її в огні мені сіяв...
А коли я з фронту повернувся,
одружилась дівчина моя.

І тепер живу я, мов дитина,
рвуть сухоти горло й схудлу грудь.
Я-б писать поезії покинув,
щоб любов загублену вернуть.

Угорі вагончики, як тіні,
їх немов ковтає вишина.
Даль мовчить сумна і повна сині,
не вертає юности вона.

Ой кричать гудки по всій окрузі:
На роботу! До станків! Пора!
Пожились всі колишні друзі.
Парубками стала дівора.

Ну чого, одірваний, я хочу,
загубив кого я у руді?..
Другим місяць світить в ясні ночі,
і сміються губи молоді.

Зацвіте акація над ними,
і зоря протягне їм мечі.
А у мене зморшки під очима,
і не сплю од кашлю я вночі.

Я-б упав на бруці на коліна,
але, ні... соромлюся людей.
Але є партійна дисципліна
і життя в борні за новий день.

Стану я над сумом і над брудом
Все росте і в'яне і вмира.
Знаю я, старі казали люди:
«є всьому і час свій, і пора».

Все іде додому і на зміну,
потону і я десь у бою.
Тільки дужче поясом ремінним
затягну я талію свою.

Я в заводі. Гримає навколо,
і тремтить небесна синя гать.
Скоро я закінчу райпартшколу
і тоді не буду сумувать.

Я на рани—груди
Кожну хвилю й час...
Ніжні, рідні люди,
Як-же мало вас!

Мало чи багато,
Я й не знаю сам.
Тільки вам я радо
Все життя віддам.

Ой, шляхи—тумани
На труні труна
Кажуть, що я п'яний,
Я-ж не п'ю вина.

Може всі ми п'яні,
О, багрянь моя!
Навіть і в коханні
Не забудусь я.

Вмерла мов на карі
Юні далина:
Сині, чорні карі
Випили до дна.

Впасти-б на коліна
И під глузливий сміх
Цілувати стіни,
Обнімати всіх.

Серце в тузі лине
На світань, гаї...
Росяна калино,
Лопухи мої!

Вдарю я по хвилі
Золотим веслом,
Й зашумлять похилі
Верби над піском...

Татко мій – Микола,
Я із тьми прийшов...
Рух який навколо,
У гаю немов...

Я наївний чистий,
Все для мене – бій.
Місто моє, місто,
Я навки твій.

Так мрачно в вечори, коли в міських прибої
огні од лихтарів містичні та руді..
І хочу говорить у мрії я з тобою
тоді.

Я згадую Бахмут, і карусель і поле—
о, синь твоїх очей!
Не вернеться любов, як молодість, ніколи,
як золотий Дінець назад не потече.

Вечірній листя шум і силует коханий..
Поезії мої і сльози—тільки їй.
Мої шляхи—одчай, шукання і тумани.
І вже у далині кінець я бачу свій.

Прийди хоч уві сні і нахились до мене,
ти можеш одігнать од мене давній жах.
Неначе сниться знов... шумлять трава і клени,
і ми з тобою йдем у сонці, у піснях...

Все далі образ твій, все глибше моя мука;
здається, що мене од болю вже нема.
А місто за вікном зітха і стука, стука,
і лине в тьму мою огнями ночі тьма.

Коли потяг у даль загуркоче,
пригадаються знову мені
дзвін гітари у місячні ночі,
поцілулки й жоржини сумні...

Шум акацій... Посьолок і гони...
Ми на гору йдемо через гать...
А внизу пролітають вагони,
і колеса у темі цокотять...

Той садок, і закохані зори
і огні з-під опущених вій...
од проміння і тіней узори
на дорозі й на шалі твоїй...

Твої губи—розтулена рана...
Ми хотіли й не знали чого...
Од кохання безвольна і п'яна
ти тулилась до серця мого...

Ой, ви ночі Донеччини сині
і розлука, і сльози вночі...
Як у небі ключі журавині,
одинокі й печальні ключі...

Пам'ятаю, тривожні оселі,
темні вежі на фоні заграв...
Там з тобою у сірій шінелі
біля верб я востаннє стояв.

Я казав, що вернусь безумовно,
хоч і ворог—на нашій путі...
Патронташ мій патронами повний,
Тихі очі твої золоті...

Дні пройшли... Одлетіла тривога...
Лиш любов, як у серці багнет...
Ти давно вже дружина другого,
я-ж відомий український поет.

Наче сон... Я прийшов із туману
і промінням своїм засіяв...
Та на тебе, чужу і кохану,
я-б і славу свою проміняв.

Я-б забув і образу і сльози...
Тільки-б знову іти через гать,
тільки-б слухать твій голос, і коси,
твої коси сумні цілувать...

Вже до серця доходить отрута...
Як старому, минулого жаль...
Путь моя у каміння закута,
і на кожному розі печаль...

Ночі ті, та гітара, й жоржини,
може сняться тепер і тобі...
Сині очі в моєї дружини,
а у тебе були голубі.

В С У М І

Тону в журбі, в задуми димі...
Невже й для мене доля ця!?.
А за вікном манто і джимі
Шумлять без краю, без кінця...

Дивлюсь у тьму, немов в безодню,
І не знайду шляхів собі...
Хіба повіситись сьогодні,
Так, як Єсенін, на трубі?..

Покривить смерть і брови й губи
У синій сміх, останній сміх...
Та не діждать золотозубим,
Щоб я загинув через них!

Доволі, геть, омани журо,
Повита траурами хмар!..
Я — не Єсенін, я — Сосюра,
Поет рабів і комунар.

Іду на гул і глуму гами...
Я не один, о не один!
Ви марно хтіли, щоб за вами
Я не почув комуни дзвін!

Нехай од голоду й утоми
Аж надимає жили кров,
Та протина цей гул і гомін
Бадьорий крик: «Завжди готов!»

І все, куди не йду, холодні трави сняться,
де дерева шумлять і плачуть за Дінцем,
де вулиці п'янить солодкий дух акацій.
востанне за вікном заплакане лице...

І сняться все мені далекі темні очі,
що в'януть і мовчать в осінній далині...
І щоки, як колись, вітри мені лоскочуть
і запах чебрецю несуть вони мені...

Ожина за Дінцем... О, любий Холоденко,
далекий брате мій, зарубаний в бою!..
не схилить вже тепер твоя нещасна ненька
на зрубане плече голівоньку свою.

Ну, як тепер живе Горошиха—вдовиця?..
де Федька, син її, застрелений вночі?..
а ми-ж не раз із ним ходили по кислиці,
де шарудів бур'ян, і плакали сичі...

І все, куди не йду, холодні трави сняться,
де дерева шумлять і плачуть за Дінцем,
де вулиці п'янить солодкий дух акацій,
востанне за вікном заплакане лице...

Гей, спокійно і синьо над садом,
а над морем задуманий сон
на заході губною помадою
написав і розвіз... горізонт...

То не не вітру долонь оксамитова
не проміння далеких очей,—
по воді золотою молитвою
тихий місяць до мене тече...

У плащі
А очі зорі сині.
(Задивились верби в прудковод...)
Тихий вечір... золоті коліна...
На щоці од шалі

тіні,
тіні,
тіні...

Твій кривавий, твій татарський рот...
Знову я спокійний і осінній,
як тоді у двадцять другий год.

Тільки вітер:

«Синьому нірвана»...

Тільки вітер:

«Синьому не жить»...

там, де місяць огнений і п'яний
в невідомі і далекі страни
на воді дорогою лежить...

«Люлі дитинонці, Коліньці люлі...
дзвонять на зорі і пахне трава»...
Вночі далекі (там очі заснули...)
будеш йому ти співать...

Мишенята сині на паркані...
То проміння... (одгадай чие?..)
На траві дві тіні простяглися п'яні,
обнялися тіні...
Місяць
нижче
нахилився
воду
п'є....

Уже зоря золоторога,
де полинями зацвіло,
кладе на огнені пороги
своє сивіюче крило.

На тротуарах не лілеї
й не лебединий в небі крик,—
дзвінка безодня над землею
чолом задуманим горить.

В поля з пахучої долоні
червінці осінь просіва...
А десь біжать залізні коні,
і пахне холодом трава...

Рвав восени я шипшину,
карії очі любив.
Вечір упав на коліна,
руки простяг золоті...

Шахти, цегельні, заводи,
хлопці на зміну — вночі...
місяць у полі бродить
в трави лице вмочив.

Пальці тоненькі, ніжні
і романтичні доші...
Хто це зрадливий ніж мені
в руки тоді вложив?

Ну, і пішов я ланами,
там ешелони, сніги...
Блиски гарматні над нами,
в горло зорі—штики...

Ну, і пішов я ланами,
вітер мотав шлики...
Там: телефонні гамми.
там ешелони, сніги...

Там я забув про шипшину,
очі твої розлюбив.
Вечір упав на коліна,
руки простяг золоті...

З ВІКНА

І. Дніпровському

Кінь око скажене криваво примружив,—
ударом трамваю хребет перебило...
Трамвай—на хвилину... і знову: за діло—
він далі летить невблаганно байдужий.

Хто чув, як кричать і ридують колеса,
коли переїздять горлянку чи ногу?..
Так кінь одинокий харчанням і плеском
кричав невимовно до кінського бога

В калюжі вишневій, густій од морозу,
лягали, зникали граційно сніжинки...
Кінь плакав... і мерзли, трусилися сльози...
І от біля нього спинилася жінка.

Струнка і тривожна, в зеленім шоломі,—
од жалю рукою—з кобури нагана:
в заплакані очі залізо і племінь...
А в небі сніжинки хиталися п'яно..

А в небі: зоря розліпила плакати,
а мимо—з піснями колони з вокзалу...
Коня повезли. Тільки бачив крізь ґрати,
як теплу калюжу собака лизала.

П І С Н Я

Одлетіла луна,
дальній крок занімів.
Я одна, я одна
серед чорних полів.

Чорне небо вгорі,
чорні далі кругом.
Близько хата, мов гриб,
я до неї — бігом.

Під копитом коня
сніг дзвенить, як огонь.
Варить ненька моя
золотий самогон.

Сяду я та й нап'юсь,
буду спомини звать,
буду юність мою
я слізьми виливать.

За вікном на снігу
замітає сліди.
Десь кричить : гу-гу-гу-у!..
І по рейках летить.

Виглядає шолом,
і шаблюка дзвенить.
На снігу за вікном
замітає сліди...

МІСТО

Од трамваїв сине, сине місто,
золоті од лихтарів сніги..
Хто прийшов із геніяльним хистом
і зробив це розчерком руки?..

Хто чорнявим електричним дротом
синій килим неба пронизав,
що пливе в далеку Третю Роту
і сумний вертається назад?..

Місто взяло в ромби і квадрати
всі думки, всі пориви мої..
Це-ж мені заковано стогнати
у його засніженій груді,

Це-ж мені дитиною малою
заглядать у чорні казани
і об мури битись головою,
розбивать печаль мою об них...

Ой, у парку снігові намети,
там проводять ночі «пацани»...
Тільки вітер знає їх секрети,
тільки вітер і холодні сні...

Я не знаю хто кого морочить,
але я-б нагана знову взяв
і стріляв би в кожні жирні очі,
в кожну шляпку і манто стріляв !..

Але ні! Їх другим треба взяти...
І синіє невблаганно сніг...
Місто взяло в ромби і квадрати
всі думки, всі пориви мої .

Дитина порізала пальчик
і дивиться так ніяково.
На ранку подує і плаче, —
ніяк не спинить йому крові.

Синява сніжинками повна,
така невимовно байдужа...
Небесная стелеться вовна.
лягає покійно в калюжі...

Ні тата, ні мами немає.
Дитина в роспуці, — на землю...
Хтось мимо: він часу не гає,
чужий і далекий... ой, леле!..

Ніхто не підніме, не скаже :
«Ходім, мій маненький, додому».
І сипле з небесної чаші
сніжинки рука невідома.

Не зустрінусь у полі я з вечором,
не нарву я шипшини Донбасу,
я зорі на смуглявій плечі
на стерні не дивився ще й разу.

Простягаю до неї руки,
золоті цілую сандалії,
кам'яню над глумом і брудом
і молюсь на заковані далі.

Шелестіли, хиталися віти
на янтарному теплому фоні...
Це минуле... мов зоряне сито,
мов комар золотий на долоні.

Я ходжу в європейським убранні,
як і завжди, такий ніяковий.
Але тепло дзвенять од кохання
мої жили солодкою кров'ю...

Але серце у мене козаче, —
і нагадує кожна корова
те село, де я перше побачив
горобця і зорю малинову.

І тоді піднімаються брови,
руки тягнуться в небо до болю...
Тільки жалко, що кожна корова
жестяна і висить наді мною.

А над містом — не хмари, не вата,
а над містом — задимлені ранки...
І так тепло мені відчувати,
що дружина у мене — селянка.

В синє вікно виглядаю.
В небі окації шум...
Тільки і сам я не знаю,
чому один я сиджу.

Тільки і сам я не знаю
чому на фоні яснім
твій сілуєт не буває
рідним і милим мені

Темні, здивовані очі
і малинові слова...
Щоки горячі лоскоче
темна холодна трава.

Тільки на хмари, на небо
виллю і жаль і жагу...
Більше не тягнуть до себе
темні метелики губ.

В місяці, в вітрі, у дзвоні
і в ароматі алей
місто в залізні долоні
кличе і тягне мене...

Що-ж. Не любив я нікого
Може здавалось мені,
що розігнались дороги
в очі твої золоті...

Знаю, для мене хвилинка,--
ціле для тебе життя.
Місяць крізь віти ялини
руки до мене простяг...

Наближається споминів повинь і затоплює душу
мою,
та швидкий не потоне мій човен, бо я в нім і
вночі не сплю,

Та швидкий не потоне мій човен. Одлітають
прокляті дні...
І стою я, в зорі закований, тільки хвилі в лице
мені.

Під горою татарські казарми, і од них одинокі
огні.
Кожний вечір на небі пожарами умирають роз-
стріляні дні...

Невідомі панські сади, аромати квіток невідомі.
Над заводом задуманий дим, під очима філки
утоми.

Грають панночки в «лаун-теніс», і м'ячі подає їм
дитина.
а на заході хмари в огні— павуки, невідомі рослини...

Повернусь і погляну назад, де маслини і станція
Яма,—
і розквітне солодко душа, мов на яблуні сонячні
плями.

Трояндовий пливе молодик, заглядає в задумані очі ..
Невідомі пониклі сади і огні над посьолком
робочим...

Гей, у полі шуміли жита, і баби з золотими
платками
йшли до церкви... О, дзвоне, ридай! дальні спомини... станція Яма.

Кавуни на баштані, і знов: в Паримона я рву
полуниці...
молодої шахтюрки любов, і над лісом далекі
зірниці...

За любов'ю роса і туман, так, порожньо в душі—
за любов'ю,
ніби той одуванчик: подув і нема... ніби листя
в осінній діброві...

Дні далекі, образи дрібні — комашнею в дощі на
дорозі.
Де Дінець і заводу огні, над посьолком задумалась
осінь.

Над посьолком задумались дні, і летять під горою
вагони.
І так солодко й тепло мені... Не схиляй же об-
личчя червоне,

не дивись... і далеких очей не роси молодою
сльозою...
Теплий вітер по жилах тече, і кричать журавлі
наді мною.

Зустрів її, таку тендітну,
йшла садинок на базар.
В брудній тиші кричали діти,
і десь надходила гроза.

Афішний день. Удари серця
чужими бризками огня...
Мое-ж замерзло і не б'ється,
в її очах—маненький я.

«Ав гевоїг». І крила ранку
її вгорнули знов і знов,—
золотооку спекулянтку,
мою колишню любов.

І од базару сонце меркне...
Шпурнув би бомбу прямо вниз,
щоб розлетілись фейерверком,
червінці, пальта і штани!..

Вишневий платок зав'язала
на шії смуглява рука.
Чіпляється листя опале,
важніє земля на ногах.

Не вітер цілує долоні,
і дивиться глибоко жах,—
то мрії—ростерзані коні
в крові на дорозі лежать...

Іду. А далеко трамваї
прощально і журно дзвенять.
Лиш вітер у полі гуляє,
жене золотого коня.

Погладю я бгненну гриву,
і золотом бризне рука.
А кінь, мов почув, і лякливий
кричить і за обрій тіка...

Не кінь, а шумлять телефони
осінню пісню свою.
Огні засвітились червоно
в далекім небеснім гаю.

Вишневий платок зав'язала
на шиї смуглява рука.
Чіпляється листя опале,
важніє земля на ногах.

Оглядає останні вагони,
молотком об колеса дзвенить.
А за вікнами темно безсонно
нам розлуку шумлять ясени.

Ти на лаві маненька, покірна.
Нам лишилось так мало сказати.
Гладить вітер солоний загірний
мої брови в твоїх сльозах...

Тільки очі тривожні і сині:
плач жіночий?... озера?... плеск?..
І так чітко на білій хустині
темні літери: В. і С.

Одлунали на рампі кроки,
і востаннє ударив дзвінок.
Але довго платок одинокий
малинів за холодним вікном.

Такий я ніжний, такий тривожний,
моя осіння земля.
Навколо вітер непереможний
реве й гуля...

І хвилі моря далекі й близькі
мені шумлять.
Там стеє сонце останнім блиском
кривавий шлях...

Криваві пальці тремтять... О, зоре,
постій, не йди!
Але шумує далеке море
і мла... і дим...

Такий я ніжний, такий тривожний,
моя осіння земля.
Навколо вітер непереможний
реве й гуля...

Синьо, розвіяно — в далі.
Дзвонить на розі трамвай.
Серце на огненній палі...
Ну і нехай.

В скриньку листа покладу я,
крапля впаде на папер.
Думаю в ніч молодую,
може згадає тепер.

Крок самотній. Панелі.
Стихли трамваї давно.
Плач лихтаря на шинелі,
темне холодне вікно.

Думаю в ніч молодую,
меркне цигарки огонь.
Може зустріну, знайду я..
Вітер питає:—Кого?..

Вартовий. Мармурові колони.
І огні над примарами веж.
А вгорі золотим медальйоном
теплий місяць над морем пливе.

Положила нервові долоні
на моє, на смугляве чоло.
Я в твоїм малиновім полоні,
лється в жили солодке тепло.

Теплий вітер цілує коліна
і лоскоче вуста і плече.
Темна хвиля до беріга лине
і назад одиноко тече.

Але крики і залпи тривожні,
і з зеленої тьми—кораблі..
Хто там крикнув: «О, боже мій, боже!»..
Й головою поник до землі.

Пролетіла скажено кіннота,
тільки сухо копита дзвенять..
Повертається важко дредноут,
захлинаються скелі в огнях..

Рядом ти. Мармурові колони.
І спокійний «максим» кулемет.
А вгорі золотим медальйоном
теплий місяць над морем пливе.

Гергоче місто, і сніг лягає,
лягає й плаче. Дитина боса
іде бездумно. На вітрі має
таке ріденьке й бліде волосся.

Встромило очі в ясні вітрини,
а поміж пальців повзе грязюка.
Тремтять і ниють брудні коліна
і задубіли маненькі руки.

Гергоче місто: «Пожру нещасний».
Панок сміється золотозубий.
А в небі місяць летить і гасне—
сторч головою в холодні труби.

Стою на варті. Багнет і очі.
Чекають гостро в набої кулі...
Навколо місто шумить, гергоче,
а мимо люди: чужі, нечулі...

Стою на варті. Листа сьогодні
одержав з-дому: сестриця з братом
під вікням ходять... і на заводі
убило милу...—писала мати.

Нехай припадки й хвороба чорна
штовхає в плечі, ламає руки,—
не переборить мотив мінорний
революційні, бадьорі згуки.

Вони лунають і в вікна б'ються,
а в руки—пломінь, морози—в ноги...
Прощайте, любі, прощайте, друзі!
Уже не видно мені нікого...

Вітер шумить ясиновий,
вітер у нашім гаю.
Слухай. Я жалем і кров'ю
серце твоє обіллю.
Хто їх покличе зі степу
знову на смерть—за огні?..
Бродять по вулицях Непу
тільки їх тіні ясні...
Слухаю... чую... говорять...
Може, це вітер шумить?..
Може Червоним Терором
хочеться все запалить?..
Слухаю... чую... не знаю...
Може боюся сказати?..
Там, з невідомого краю
йде невідома гроза...
Вітер шумить ясиновий
Вітер у нашім гаю.
Слухай. Я гнівом і кров'ю
серце твоє обіллю.

Підіймається місяць над містом,
заглядає до мене в вікно.
Впливає крізь віти, крізь листя,
що було й промайнуло давно.

Поцілунки і крики «до зброї»,
розцвітало й гуло з вишини,
де село, й біля церкви старої
од зорі золотило тини.

Про сумне не згадаю, не варто,
кожний знає про долю таку.
В кам'янці юнаком я на варті,
груші рвав у Петлюри в садку.

На мою, на замурзану музу
що-ж я можу тепер обмінять?...
Біля річки пекли кукурудзу
і на муштру ходили що-дня.

Далі: рейки, холодні вагони,
та з піснями нам тепло було.
Далі: море і вітер солоний,
де кохання мов розцвіло.

Гей, ви вітер і сонце і ранки,
мабуть так вас не любить ніхто.
З полоненого синя познанка,
і в кешені партійний квиток.

А тепер я один. І над містом
підіймається місяць у синь,
і тремтить і хитається листя
од його золотої сльози.

Не скажу я ні слова востаннє.
І на муку твою неясну,
На твоє одиноке ридання
На прощання рукою махну.

Ти простягнеш до мене дитину,
Будеш бігти за мною, кричать...
Потім довго стоять біля тину...
Та уже не вернусь я назад.

Ми зустрінемось пізно чи рано.
Може, серце й тривогу заб'є...
Та спокійно і ясно погляну
Я на сиве волосся твоє.

Буде поруч іти за тобою
Синьоокий смуглявий юнак.
Тільки глянеш на мене з журбою,
Та мене не пізнаєш ніяк.

Сядеш ти, а юнак біля тебе
(буде каменем мука моя...)
Він—як море, як вітер і небо,
ну такий, як у юності я.

Підійду я до сина могого,
і обернешся злякано ти...
Тільки гляну на сина, а в нього
на коліні рука затремтить.

— Мамо хто це?—тебе він питає.
Твої-ж брови—на сльози, на біль...
Але тихо і мертво: «не знаю».
І скажу я: «пробачте», тобі.

НА МОРІ

Я води наберу на долоню,
а між пальці на хвилі — огонь,
мов на темному теплому лоні
ізумруди од зору твого...
Ізумруди, смарагди, рубіни,
а між ними проміння мечі.
І упав я в сльозах на коліна,
на молитву з тобою вночі.
Може, й ранок уже за водою,
тільки півень крилом не заб'є;
мов кохана, леліє рукою
теплий вітер волосся моє.

КОЛИСКОВА

Люлі, ой, люлі, дитинка моя!
В темнім минулім таким був і я.
Слухав, як вітер шумить і трава,
маму «мамуньою» я називав.
Люлі, ой, люлі, маненький синок!
Місяць пониклий заглянув в вікно,
місяць кладе на панелі печать...
Тільки сюрчки та сірени кричать.
Зараз весна, о, дитинка моя,
в місті-ж тобі не почуть солов'я,
в нім тільки брук і лихтарний огонь.
Я і люблю й проклинаю його.

Може, тому і пече цим огнем,
що зацвіли ясени над Дінцем,
що не почую, дитинка моя,
що не побачу їх більше і я.
Люлі, ой, люлі, маненький синок,
місяць до тебе всміхнувся у вікно...
Ти ще не знаєш ні бур ні ідей.
Місяць на ліжко намисто кладе,
місяць кладе на подушку печать...
Завтра зірву я портрет Ілліча...
Буде у нас, мої ручки малі,
не на стіні, а у серці Ілліч.
Місяць за хмари сховався давно.
Спи-ж мій маненький слухняний синок.

ПЕРСТЕНЬ

(Ліро-балада)

Я у полі. Хто зі мною?
Тільки біла путь...
Тільки спомини юрбою
На снігу встають.
Кров — у щоки, кров — у скроні...
Знову, знов, як стій:
на заплаканій долоні
перстень золотий.
А над ним обличчя любе.
в ньому біль і гнів...
І шепочуть мертві губи:
«Ти його убив»...

I

Над селомт—уман і зорі,
у сельбуді—сміх ...
І огні у милім зорі
од очей моїх.
Сонний місяць, мов в колиці,
в синій вишині,

і по рейках простяглися
станції огні.
Наші очі — в неба чаші.
Хто ми й відкіля?
«Подивись, усе це наше :
і гаї й поля...
Гарно як, неначе вранці!
Я тепер — сількор.
І здається, кров повстанців
лине аж до зор.
І здається, йдуть рядами
хлопці мимо нас...
Тяжко гупають над нами
кроки раз-у-раз...
Тих шо вмерли біля станції.
коли день одгув...
Ой, у дні, в ті дні повстанцем,
Як вони, я був!

... Офіцерів крики тонкі...
кроки... зброя... сніг...
ми стріляли й в ополонку
опускали їх.
Як забудь їх бліді руки
й очі ті німі?
де шуміли верби глухо
вітами у тьмі.
Ой, ряди, од снігу сині
і огні заграв!..
Офіцер своїй дружині
перстень передав.
Він сказав: «пождіть хвилинку,
Я шинель зніму». —
І навів я карабінку
прямо в лоб йому...
Тільки крик: — «За Україну!» —
Тільки сніг і кров...
але я його дружини
й досі не знайшов.

II

Лине поле снігом талим.
Зорі, як ножі.
Чом мені вона сказала:
«Перстень!? покажи...»
На снігу, на тіні — блики.
наче я — нічий...
Стало холодно і тихо
на душі моїй.
Кров — у щоки, кров — у скроні...
сніг... і тіні лав...
на протягнену долоню
перстень я поклав...
Я мовчу, дивлюсь... «А може !?»
Серце — в горло, в бік...
Що таке? — «Ой, боже, боже!..»
Це-ж мій чоловік!..
Видно богові замало
горя і молінь...»
Захиталась і упала
на снігу, як тинь...

Що подумать, що сказати?..
Розгубився я...
О любов моя проклята,
Вчителько моя!..
В небі зоряні хорали,
вітер їх несе...
Відкілясь гроза примчала
і розбила все.
Серце б'ється тоскло, глухо.
та немає сліз.
Взяв я вчительку на руки
і в село поніс.
Ось сельбуд. Вікно іскриться.
Двері. Світло. Клас.
Я ридаю. Юні лица
оточили нас.
За вікном—туман і зорі
мертво світить сніг.
Та нема огнів у зорі
од очей моїх.

Наче хвилями озера
з хмарами в бою...
Розстріляв я офіцера
і любов свою.

III

Тихо гроб юрбою лине,
а за гробом — я.
В нім лежить моя дружина,
вчителька моя.
Ой, синіють неба шати,
а під ними — крок,
із вінками йдуть дівчата
й хлопці без шапок.
Спів до неба тужно лине,
мов ідем на бій...
Положив я в домовину
перстень золотий...

Більше Наля не пригорне,
ой не квітне сміх!..
Я ходжу стрункий і чорний
по шляхах моїх.
Тишина. Ну хто зі мною?..
Тільки біла путь...
Тільки спомини юрбою
на снігу встають.
Кров у щоки, кров у скроні,
знову, знов, як стій:
на заплаканій долоні
перстень золотий...
А над ним обличчя любе,
в ньому жаль і гнів...
і шепочуть мертві губи:
«Ти його убив...»

З М І С Т

С Т О Р .

Все блукаю	3
Іду	4
Рани гніву	6
Живеш уривками	7
Цвіте садок	8
Як проходжу я мимо	11
Мое сяйво погасло	15
Лани і луни	18
Знову я на содовім заводі	22
Я на рани—груди	26
Так мрачно в вечері	28
Коли потяг	29
В сумі	32
І все, куди не йду	34
Магнолії лімонний дух	35
У плащі	37
Уже зоря золоторога	39
Рвав восени я шипшину	40
З вікна	42
Пісня	43
Місто	45
Дитина порізала пальчик	47
Не зустрінусь у полі	48
В синє вікно виглядаю	50
Наближається споминів повінь	52
Зустрів її	55
Вишневий платок	56
Оглядає останні вагони	58
Такий я ніжний	59
Синьо, розвіяно—в далі	60
Вартовий	61
Гергоче місто	63
Вітер шумить	65
Підіймається місяць	66
Не скажу я ні слова	68
На морі	70
Колискова	71
Перстень	73

Вст. 147
КА-17

ВИДАННЯ КНИГОСПІЛКИ

СОСЮРА ВОЛ. Вибрані поезії.
(Роки 1921, 1922 і 1923),
Х. 1925, стор. 40, ц. . . . 25 к.

СОСЮРА ВОЛ. Осінні зорі. (Збірка
поезій) з портретом автора.
Х. 1924, стор. 75, ц. . . . 40 к.

БАЖАН МИКОЛА. 17-й патруль.
Поезії. Х. 1926, ст 67, ц. . . . 50 к.

КОРЖ ОЛ. Борть Поезії Х. 1926,
стор. 61, ц. 45 к.

ПОЛІЩУК В. Радіо в житах. 1924,
ц. 40 к.

ШКУРУПІЙ ГЕО. Жарини слів
(вибрані поезії). Х. 1295, стор.
28, ц. 30 к.

БАЖАН МИКОЛА Різьблена тінь
(друк.)

Ціна 75 коп. (Р)

СКЛАДИ ВИДАННЯ:

ХАРКІВ, Горяїнівський пров., 2.

КИЇВ, вул. Короленка, 46.

ОДЕСА вул. Ласаля. 12.

всг. 147
КА-17